SEID M. TRALJIĆ

VODENI ZNAKOVI U DOKUMENTIMA I RUKOPISIMA SAMOSTANA SVETE MARIJE U ZADRU

Dosta se je pisalo o Samostanu sv. Marije s različitih stanovišta, bilo posebno o toj instituciji ili pak samo usput u kakvim širim cjelinama.[1] I o arhivalnom blagu toga samostana se često govori, pa se o tom raspravlja i u ovoj knjizi Radova, a još više taj arhiv služi u proučavanju povijesti samoga samostana.

Međutim, arhivski spisi mogu poslužiti i za druga istraživanja bez veze s ustanovom u kojoj se čuvaju, a ako im je podloga papir, onda oni daju i građu za izučavanje vodenih znakova koji se susreću na papiru od kraja XIII stoljeća dalje. Kad sam svojedobno u Zadru prikupljao građu za album vodenih znakova XIII–XV st.,[2] nisam znao da i u Samostanu sv. Marije ima rukopisa iz toga vremena, jer se je općenito govorilo da su ostali sačuvani samo dokumenti na pergameni. Ustanovio sam kasnije da je ipak ostalo nešto arhivalija i na papiru. Svrha je ovoga priloga da se publiciraju vodeni znakovi iz dokumenata i knjiga pisanih na papiru koje se danas čuvaju u tome samostanu. Njihov broj nije velik, jer su sačuvani rukopisi i isprave samo ostaci nekadašnjeg arhiva i biblioteke. Stoljećima su i knjige i spisi nestajali iz samostana, bilo što su posve propali ili su možda nepovratno otišli iz svoga prvobitnog mjesta i nalaze se drugdje. Za neke se zna zahvaljujući marljivim istraživačima, koji su ih registrirali u raznim zbirkama kod nas ili u dalekom svijetu. Ono što je do danas ostalo na svom mjestu brižljivo se čuva kao spomenik dugogodišnje i zaslužne prošlosti toga samostana.

Da je nekada tu bilo mnogo više rukopisa i dokumenata pisanih na papiru, pokazuju na prvi pogled blagajničke knjige, među kojima ima dosta praznina, a to znači da su mnoge izgubljene ili možda zaturene. Među dokumentima sačuvano je dvadesetak na papiru, zahvaljujući či-

[1] I. Ostojić, Izvori i literatura za povijest Samostana sv. Marije u Zadru, Zadarska revija 1967, str. 211–221.

[2] V.Mošin–S. Traljić, Vodeni znakovi XIII–XIV st., Zagreb 1957. U daljnjim citatima M–T.

njenici što su se čuvali zajedno s pergamenama, a svi ostali papirni su u posljednjem ratu izgorjeli. Koliko je svega bilo, to se ne zna, niti će se vjerojatno ikada doznati. Uz ostalo propali su svi imenici samostanskih mansionara i drugi slični izvori.

Taj je samostan kao i brojni drugi bio još od srednjega vijeka locus credibilis, mjesto gdje su se smještale vrijedne isprave i rukopisi na čuvanje, a do nas ih je doprlo samo malo. Još u prošlom stoljeću bilo je u privatnim rukama dokumenata koji su nekad bili na čuvanju u tome samostanu. Jedan takav testament je bio »shranen v depozit u s(ve)te M(a)rie v Z(a)dri l(e)t g(d)n(i)h 1460«, a pred stotinjak godina nalazio se u rukama Ivana Brčića.[3] Nije mi uspjelo dosad utvrditi gdje je poslije dospio. – Slična je sudbina i nekih rukopisa na papiru, koji se sada nalaze u Arhivu Jugoslavenske akademije u Zagrebu, a došli su s Kukuljevićevom bibliotekom u posjed Akademije. Kukuljević je na dva rukopisa zabilježio da ih je našao u »manastiru s. Marije u Zadru« 1851., odnosno 1852. godine.[4] Ovo su samo dva primjera koji pokazuju kako su nestajali rukopisi iz toga samostana. Ne treba se više na tom zadržavati, jer to i nije zadatak našeg ispitivanja, nego treba prijeći na postavljenu temu.

U svom izlaganju držat ćemo se pojedinih rukopisa i iznijeti osnovne podatke o njima, a zatim nabrojiti vodene znakove koji se u rukopisu nalaze. Pri tome će znakovi biti prema potrebi uspoređeni s do sada poznatima, kako bi se pokazala njihova vrijednost za filigranologiju, a onima nedatiranim rukopisima po mogućnosti odredilo vrijeme postanka. – Poslije rukoposnih knjiga bit će izneseni dokumenti i vodeni znakovi koji se na tom papiru nalaze.

Kako neki rukopisi imaju samo svoje stare signature, a drugi ih uopće nemaju, to ćemo uzeti redoslijed koji nam se čini najprikladniji: po vremenu postanka. Dokumenti imaju svoj stalan raspored u arhivu, pa ćemo se držati toga slijeda.

Na tablama su crtani samo važniji znakovi, a njihove varijante se samo u tekstu navode. Nisu crtani ni nepotpuni znakovi, osobito kontramarke, ako se u rukopisu odnosno dokumentu susreću same bez glavnog znaka. Osim toga nailazi se često i na slabo vidljive ili samo djelomično vidljive znakove, pa se ne može ni približno predočiti šta dotična slika predstavlja. Takvi nisu mogli biti uzeti u obzir. To su osobito grbovi, odreda iz XVIII st.

[3] Đ. Šurmin, Acta Croatica, Zagreb 1898, str. 221–222.

[4] I. Milčetić, Hrvatska glagoljska bibliografija, Zagreb 1911, str. 284, 289. – U samostanskom rukopisu Inventario dei titoli e documenti ritrovati nell'Archivio del Monastero di Sta. Maria in Zara dell'Ord(in)e di S. Benedetto, rađenom neposredno iza 1829. g., zapisano je 594 naslova knjiga i dokumenata, koji se odnose na prihode samostana s. Marije, s. Katarine i s. Marcele. Od tih 594 rukopisa najveći je dio propao. Tu nisu navedeni rukopisi koji se sad nalaze u Arhivu Jug. akademije, niti oporuka iz 1460. g., kao ni inventar M. Draperija, svakako zato jer se ne tiču samostanskih prihoda. Znači takve su stvari čuvane posebno, možda u biblioteci. Tu su jamačno bili i životopisi svetaca, korali i sl., koje i sad nalazimo na svom mjestu.

I – *Rukopisi*

1. *Inventar zadarskog trgovca Mihovila*, sastavljen 1385. godine.[5] Ima 183 folija formata 30 × 45 cm. Sastoji se od tri sveščića i u svakom se nalazi poseban vodeni znak. U prvom (fol. 1–85) vidimo rog manjeg formata (sl. 1), veoma sličan M.–T. br. 4996 iz 1384–97. g. i 4999 iz 1386. g. U drugom sveščiću zmaj (sl. 4) identičan M.–T. 1037–1381. g.; druga varijanta veoma slična br. 1036 iz 1381. g. U trećem sveščiću nalazimo veliki rog (sl. 2 i 3) identičan M.–T. 4969 iz 1383.; druga veoma slična varijanta br. 4775 – 1397. g.

2. *Blagajnički dnevnik 1406–1430. g.*, 22 × 30., ima 65 fol. Vodeni znakovi: tri brda (sl. 24), ident. Briquet br. 11.689 iz 1411–21. g., volovska glava (sl. 5), veoma slična M.–T. br. 1359 iz 1375. g. Znak se nalazi na ulošku bez datuma i očito je za pisanje upotrijebljen stariji komad papira.

3. *Blagajnička knjiga br. 16, 1480–98. g.*, 32,5 × 36, ima 197 fol. Vodeni znakovi: balištar u krugu, dvije varijante (sl. 31); luk bez tetive (sl. 23), identičan u Zadru 1490. g.;[6] šestokraka zvijezda u krugu (sl. 27), na ulošku bez datuma. Po svoj prilici je s kraja XVII ili iz početka XVIII st.

4. *Blagajnički dnevnici 1486–98. i 1503–38. g.* a) 1486–92. g., 32 × 25, ima 12 fol. Vodeni znak vaga u krugu (sl. 15); b) 1493–98. g., 31 ×43,5, ima 8 fol. Vodeni znak ptica (sl. 43); c) 1503–38. 29,5 × 42, ima 48 fol. Vodeni znak sidro u krugu sa šestokrakom zvijezdom povrh kruga, a na drugoj polovici arka kontramarka BV (sl. 14). Isti znak dolazi i u rukopisu Blagajna 14.

5. *Registro di amministrazione (no. 18) 1509–27. g.*, 31,5 × 47, ima 98 fol. Wodeni znakovi: Sidro u krugu crtano dvostrukim konturom sa šestokrakom zvijezdom gore, dvie varijante (sl. 12); šešir (sl. 36), uložak iz 1508. g.; vaga u krugu sa »svastikom« gore (sl. 17), uložak bez datuma, a veoma sličnu varijantu bez svastike i s kontramarkom AF nalazimo u Zadru 1528. g. (spisi notara Hieronimusa Ravagninusa sv. II); trlica (sl. 73), uložak iz 1506. g.

6. *Libro primo di Monastero di Sta. Cattarina 1511–18. g.*, 31,5 × 43. ima 89 fol. Vodeni znakovi: šešir s kontramarkom BA (sl. 37), sličan susrećemo u Zadru od 1499., u Splitu 1511. g.;[7] ptica s imenom (Ber)gamo i cvijetom (sl. 46), uložak navodno iz 1511. g. Međutim gotovo

[5] O tom rukopisu usp. J. Stipišić, Inventar zadarskog trgovca Mihovila iz Arhiva Sv. Marije i njegovo značenje za kulturnu povijest Zadra. Zadarska revija 1967, str. 184–192.

[6] Spisi zadarskog notara Gregorija de Bosco sv. I. – Svi citirani spisi zadarskih notara i knezova nalaze se u Historijskom arhivu u Zadru.

[7] S. M. Traljić, Prve kontramarke u mletačkom papiru prema materijalu iz naših arhiva. Zbornik Historijskog instituta JAZU u Zagrebu II (1959), str. 160.

identičan znak s kontramarkom AFZ dolazi u Zadru 1712.,[8] nešto manji s kontramarkom AZ i trolistom 1710. g.[9] Vidi se prema tome da je spis kopiran početkom drugog decenija XVIII st.

7. *Libro di Mon. Sta. Cattarina 1518–23. g.*, 31,5 × 43,5 ima 78 fol. Vodeni znakovi: Sidro u krugu sa šestokrakom zvijezdom i kontramarkom cvjetić (sl. 7). Nešto manji znak nalazimo u Zadru 1516. g., a sličan je poznat u literaturi iz 1530. g.[10]

8. *Blagajna br. 14, 1553–64. g.*, 31 × 42, ima 92 folija. Jedina knjiga ove vrste pisana hrvatski. Vodeni znakovi: volovska glava s cvijetom na motki, kontramarka 3 P s trolistom (sl. 6), slično Briquet 14.735 iz 1532–43. g.; vaga u krugu s kontramarkom A (sl. 16), na nedatiranom ulošku, veoma slična Briquet 2595 iz 1528. g.; sidro u krugu sa zvijezdom gore, kontramarka BV (sl. 14); balištar u krugu s trolistom, od kontramarke ostao samo trolist, na ulošku 1643. g. Veoma sličan znak dolazi u Zadru 1641. g.[11] Znak lav u kartušu, kontramarka 3 P s trolistom (sl. 62) dolazi samo na jednom arku usred knjige, te je prema tome suvremen ostalim znakovima osim balištara.

9. *Blagajna 24/II, 1575–96. g.*, 31 × 41, ima 298 fol. Vodeni znakovi: sidro dvostrukih kontura u krugu sa šestokrakom zvijezdom gore, (sl. 10); balištar u krugu sa slovima LB, uložak iz 1597. g. (sl. 32). Sličan znak susreće se u Zadru 1615. g. s kontramarkom dva točka;[12] krug s trolistom na motki, kontramarka dva kružića spojena trolistom povrh njih (sl. 20). Uložak iz 1577. g.; anđeo u krugu s četverolistom gore i slovom N ispod slike (sl. 41). Uložak 1595. g.; balištar sa slovom G ispod slike i kontramarkom Vd s trolistom. Uložak 1592. o. Veoma je sličan onima na sl. 29 i 30; anđeo u ovalu s trolistom gore (sl. 39). Uložak 1573. g.; anđeo u krugu s cvjetićem gore (sl. 42). Uložak bez datuma. Sličan Briquet 667 iz 1598. g.; šešir s kontramarkom FoB i križićem (sl. 38). Uložak 1573. g. Isti znak na drugom ulošku bez datuma; sidro u krugu s kontramarkom XP (Krizmon sl. 11).

10. *Blagajna 136., 1582–1606. g.*, 30 × 41,5, ima 302 fol. + 2 listića iz rač. knjige 1633–39. g. Vodeni znakovi: sidro u krugu sa šestokrakom zvijezdom na vrhu i slovom 3 ispod slike, kontramarka CC s trolistom (sl. 8). U Zadarskom arhivu nismo naišli na taj tip; anđeo u krugu s trolistom gore, kontramarka 3 M s trolistom (sl. 40). Inače dolazi u spisima zadarskih notara XVI st., kao i u rukopisu Blagajna 24/II na listu iz 1573. g.

[8] Spisi kneza Francesca Semitecola sv. II.

[9] Spisi notara Antonija Itcovicha sv. II, te kneza Zane Balbija, sv. I. (g. 1714). Gotovo identičan znak s kontramarkom AFZ nalazimo također u Zadru 1712. g. Spisi kneza Francesca Semitecola sv. II.

[10] Jedna varijanta u spisima notara Hieronimusa Ravagninusa II. – Usp. i znak iz 1530. g. kod Viliama Deckera: Presviettki archívu mesta Kremnice v zbierke Pavla Križku. Izd. Matica slovenska, Martin 1956, br. 83.

[11] Spisi kneza Zan Battiste Benzona. Kontramarka FB s trolistom.

[12] Spisi kneza Lorenza Suriana sv. IV.

11. *Blagajna 17., 1593–1660. g.*, 208 fol., 31,5 × 42. Vodeni znakovi: sidro u krugu s rombičnim trolistom gore, kontramarka GT s trolistom (sl. 9). Veoma sličan znak nalazi se u rukopisu Blagajna 12; balištar s kontramarkom BAB (sl. 30); cvjetić (krin) s kontramarkom BAB (sl. 65).

12. *Blagajna 12., 1598–1623. g.*, 30,5 × 42, ima 295 fol. Vodeni znakovi: sidro u krugu s rombičnim trolistom gore, kontramarka GT s trolistom (sl. 9). Imaju dvije malo različne varijante; balištar (sl. 29). Uložak iz 1601. g.; četiri krina raspoređena kao u rombu, povrh njih slovo M (sl. 64). Uložak iz 1604. g.

13. *Monasterio di S. Catharina 1599. g.*, 31 × 40,5, ima 150 fol. Vodeni znakovi: Grb tri brda sa stiliziranim krinom (sl. 63). Nema sličnog u drugim arhivskim fondovima u Zadru. Nalazi se kroz cijelu knjigu; dvoglavi orao sa stiliziranom krunom, kontramarka AM (sl. 61). Na ulošku tobože 1610. g., a mora biti oko 1780., jer sličan znak nalazimo u Zadru 1778. g., a posve identičan 1782. g.[13]

14. *Libro di conti delle Reverende Monache del Monasterio di S. Maria (E 13), 1622–1661. g.*, 40,5 × 55, ima 248 fol. Vodeni znakovi: Hodočasnik (sl. 58), imaju tri malo različne varijante; zvijezda u krugu (sl. 28), dvije varijante; sidro dvostrukih kontura u krugu i šestokrakom zvijezdom gore (sl. 13); ptica s imenom ROSA i inicijalima AZ ispod slike, te kontramarkom PP (sl. 45). Sličan znak s istom kontramarkom i inicijalima FV ispod imena ROSA dolazi u Zadru 1781. g.;[14] grb nejasnih kontura na ulošku 1680. g.; kontramarka VB sa dva cvijeta na ulošku 1657. g. Takve kontramarke nalazimo 1659. god. sa znakom ptica.

15. *Libro novo di conti . . . di S. Maria, 1655–1712. g.*, 42 × 54, ima 234 fol. Vodeni znakovi: dvoglavi orao s dvije male krune (sl. 60); cvijet s pet latica, kontramarka A s trolistom; cvijet s pet latica i kružićem u sredini. Uložak iz 1763. g. (sl. 19). Cvijet od šest latica, kontramarka FC s nejasnim znakom gore (sl. 22). Takav znak dolazi u Zadru 1771–73. g.[15] Tri polumjeseca (sl. 49). Ovaj znak je poznat iz literature po dokumentima znatno starijeg datuma, 1721. g.[16] Hodočasnik (sl. 57); dva različna slabo vidljiva grba na uloščima 1673. i 1675. g.

16. *S. Maria 1701–1734. g.*, 29 × 39, ima 124 fol. Vodeni znak cvijet od sedam latica, kontramarka CS s povijenim trolistom (sl. 21). Imaju dvije varijante po dimenzijama nešto različite. Veoma sličan znak s kontramarkom GBT nalazimo u Zadru 1771–1772. g. u spisima notara Michelle Minotto.

[13] Spisi kneza Zan Battiste Cornera sv. II. i zad. kapetana Pietra Nenija I.

[14] Spisi kneza Zorzia Loredana I.

[15] Spisi kneza Michiela Minotta sv. II i III. – Varijanta ovog cvijeta malo većih dimenzija s kontramarkom GBT i malim ukrasom sličnim našemu u spisima kneza Angela Marije Orija sv. I, iz 1772. g.

[16] V. Nikolaev, Vodjanie znaki Ottomanskoi imperii, Sofija 1954, br. 366.

17. *Libro del Capitolo di S. Catharina, 1722–1795. g.*, 31 × 43, ima 17 ispisanih i 54 prazna folija. Vodeni znak tri polumjeseca, kontramarka bV s trolistom (sl. 51). Imaju dvije malo različne varijante.

18. *Libro (G) de livelli, ed affitti ... di S. Maria, 1769–1818. g.*, 42,5 × 60, ima 88 fol. Vodeni znak tri polumjeseca s lukom i strijelom (sl. 53, 54, 55); grb s krunom gore i inicijalima AZC u sredini (sl. 68).

19. *Volumen electionum Abatissarum ... 1746–71. g.*, 28 × 38, ima 79 fol. Vodeni znakovi: dvoglavi orao s krunom, kontramarkom GB i povijesni trolist (sl. 59). Sličan znak dolazi u Trogiru 1767. g.[17] Drugi vodeni znak u ovoj knjizi sliči na srce u krugu s manjim kružićima gore i dolje (sl. 70). Sličan znak bez kruga i kružića nalazimo u Zadru 1779. g., a kontramarka je IRD. S obzirom na citirane slične znakove iz Zadra i Trogira, kao i ujednačenost rukopisa, čini se da je ova knjiga cijela prepisana negdje oko 1770. g.

20. *Volumen electionum Abatissarum 1774–1818. g.*, 27,5 × 40, ima 20 fol. Vodeni znak grb (sl. 66), sličan Nikolajev 573 iz 1773. g.

21. *Memorie sopra la chiesa e monastero ... di S. Maria*, 24 × 61, rukopis nastao krajem XVIII ili početkom XIX st. Vodeni znak tri polumjeseca (sl. 52).

22. *Život sv. Benedikta i sv. Skolastike*, 24 × 44. Vodeni znak ptica s inicijalima PCC identična onoj na sl. 47, ali bez kontramarke. Rukopis je svakako iz kraja XVIII st.

23. *Prijepis kartulara sv. Marije*, 31 × 42,5, ima 58 fol. Vodeni znak tri polumjeseca, kontramarka AFS (sl. 50). Sličan znak dolazi u Zadru 1786. g. s istom kontramarkom i tekstom Tre lune.[18]

24. *Del Monastero delle RR. Madri di S. Nicolo ...*, 24,5 × 39, ima 16 fol. Vodeni znak grb s imenom I. G. Apelltauer (sl. 69).

25. *Korali: In festo S. Catarinae, Ad Vesperas*, 41,5 × 54, 10 fol. Vodeni znak hodočasnik (sl. 56).

26. *Korali: De Patrocinio S. Josephi Confessoris* (a Reoerendo presbitero D. Anrea Gianton redactum ... 1733), 37,5 × 54, 14 fol. Vodeni znak tri polumjeseca (sl. 49).

27. *Korali: In nativitate Domini*, 43 × 62. Vodeni znakovi: Ptica s inicijalima PCC, kontramarka tri polumjeseca s inicijalima AL (sl. 47). Druga varijanta iste ptice s istim inicijalima, ali bez polumjeseca i AL. Sličan znak ptice s tri slova CCC donosi Nikolaev iz g. 1787. Kod njega je očito srednje C pogrešno nacrtano umjesto P.[19] Na nekim listovima ovoga rukopisa dolazi vodeni znak grb većeg formata sa tri polumjeseca (sl. 48). Grb je posve nejasan.

[17] Trogirski spisi sv. 220 u Historijskom arhivu u Zadru.

[18] Spisi kneza Girolama Soranza sv. I.

[19] V. Nikolaev, br. 687.

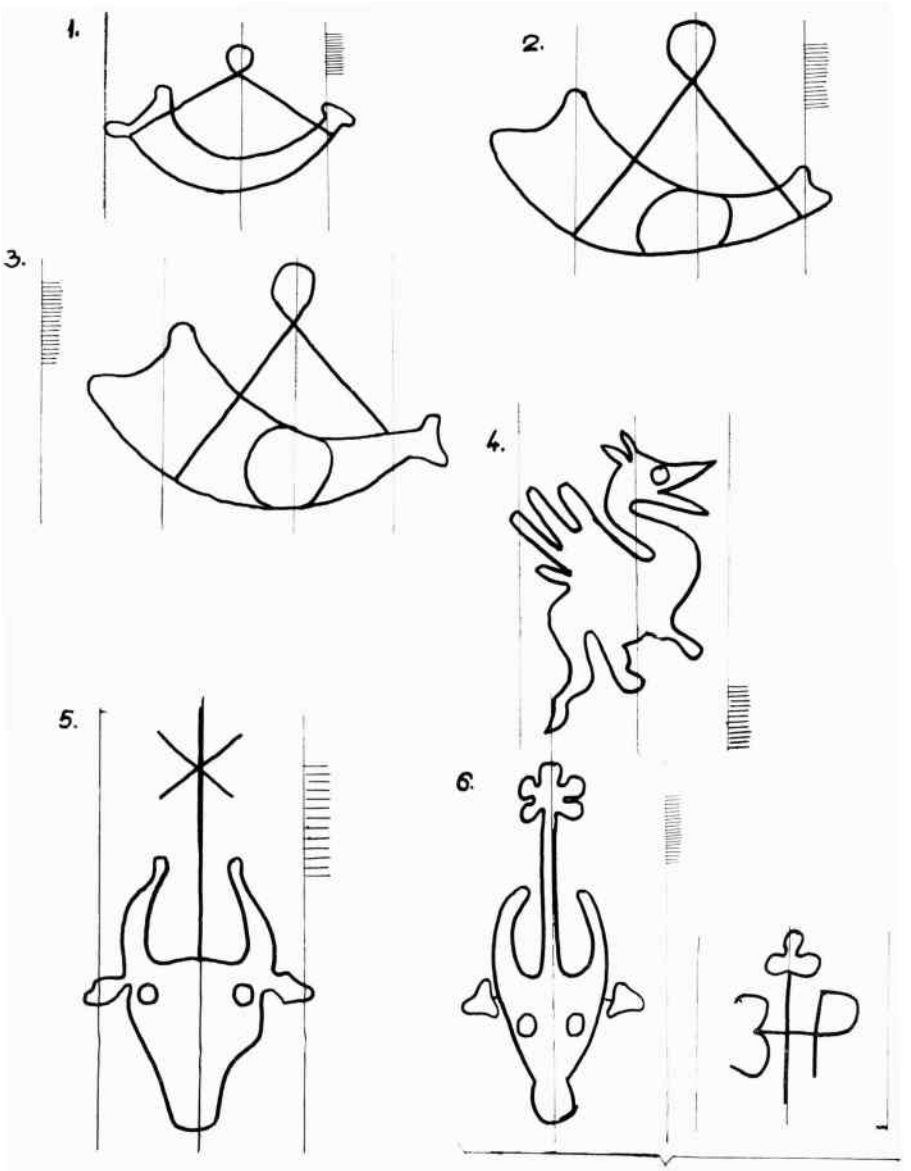

Napomena: Slike vodenih znakova umanjene su na 3/5 originalne veličine

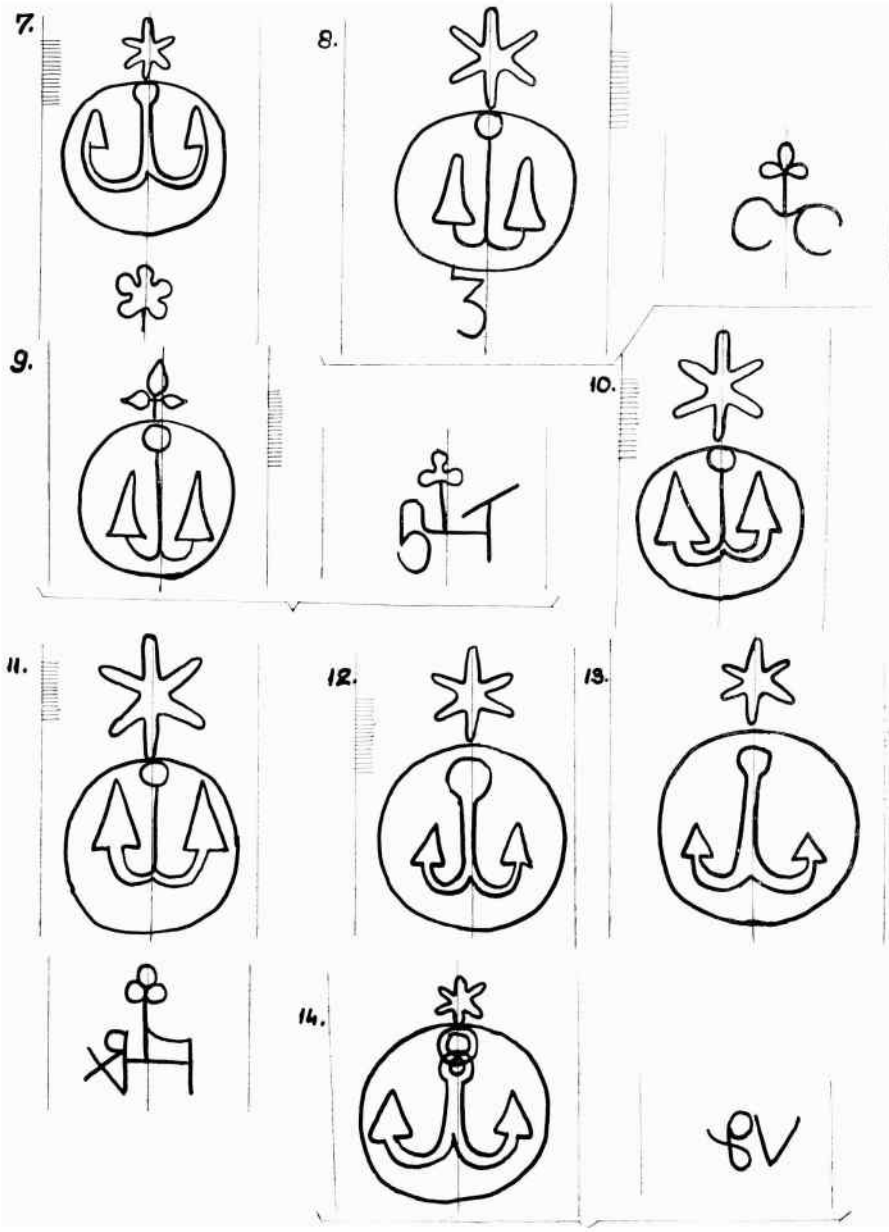
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.

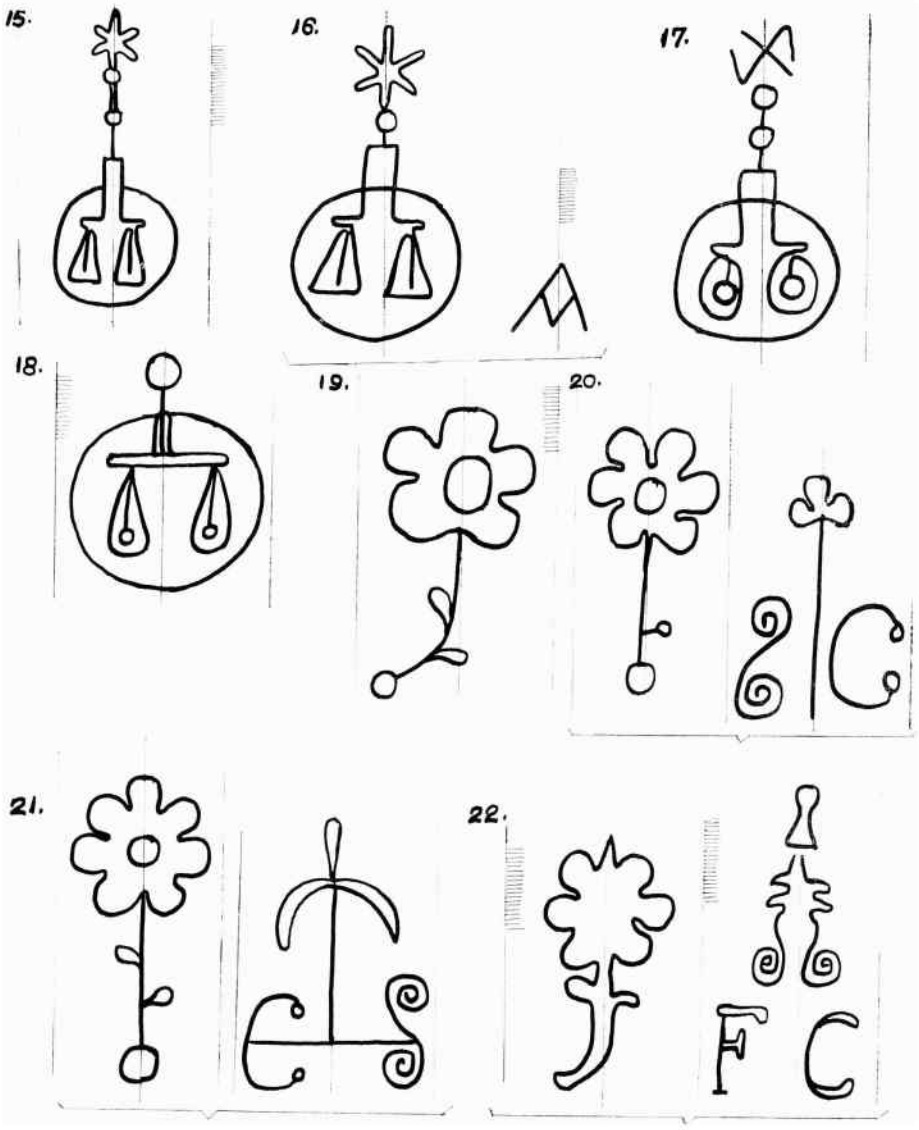
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.

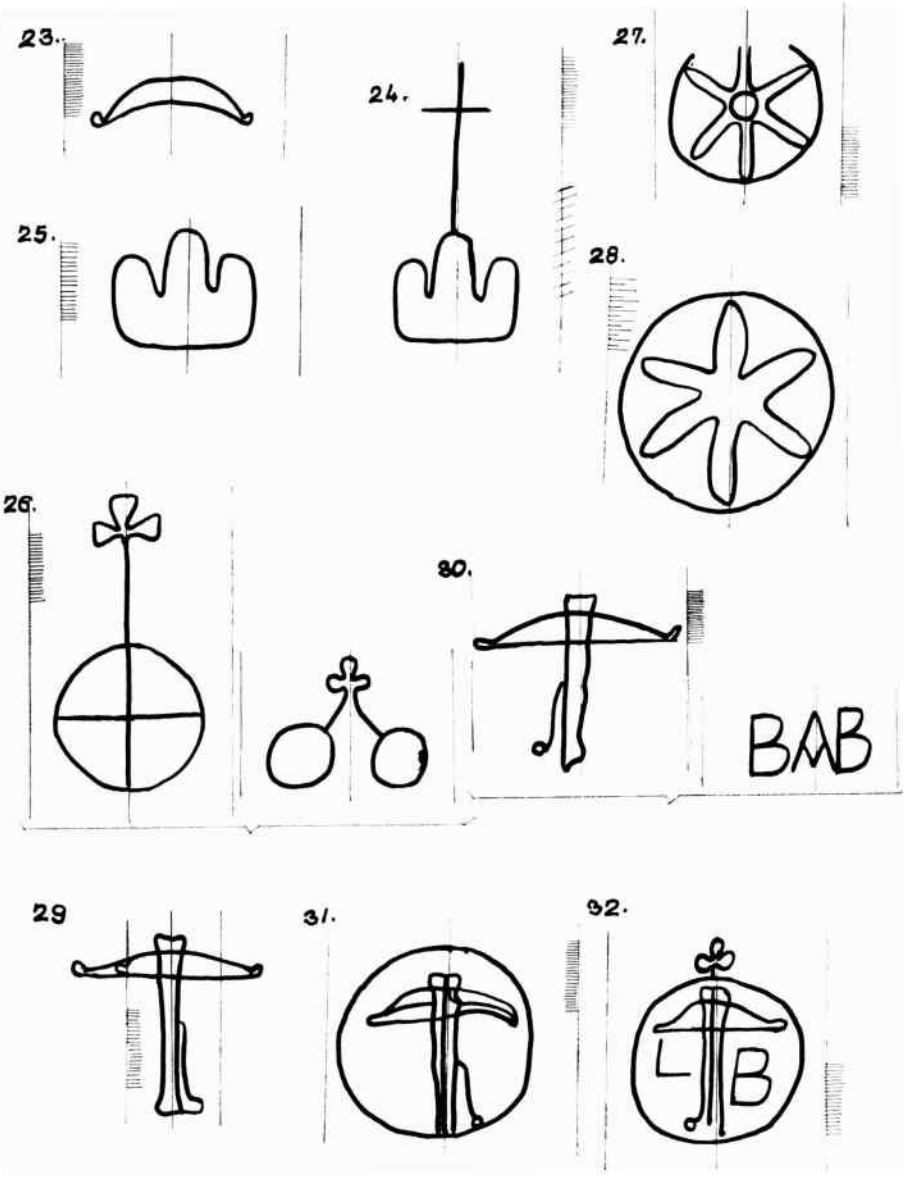
23.
24.
27.
25.
28.
26.
30.
BAB
29
31.
32.
L
B

33.

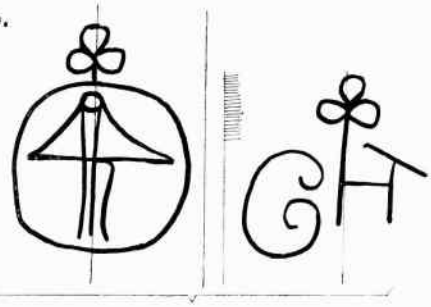

34.

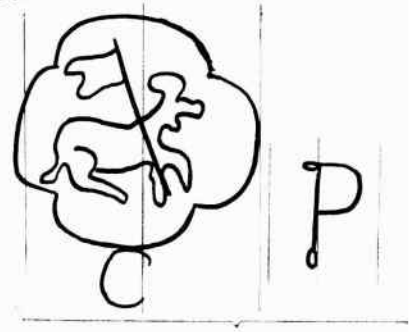

35.

37.

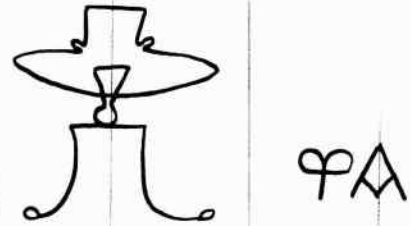

36.

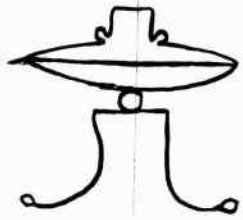

38.

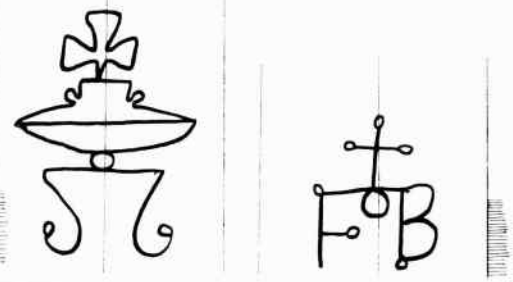

39.

40.

41.

42.

43.

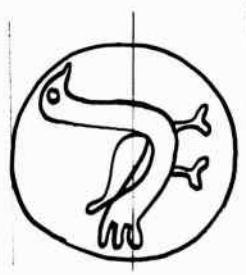

44.

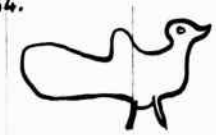

ROSA G C

45.

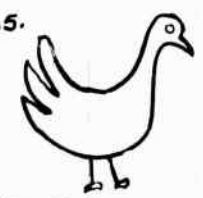

ROSA

A Z P P

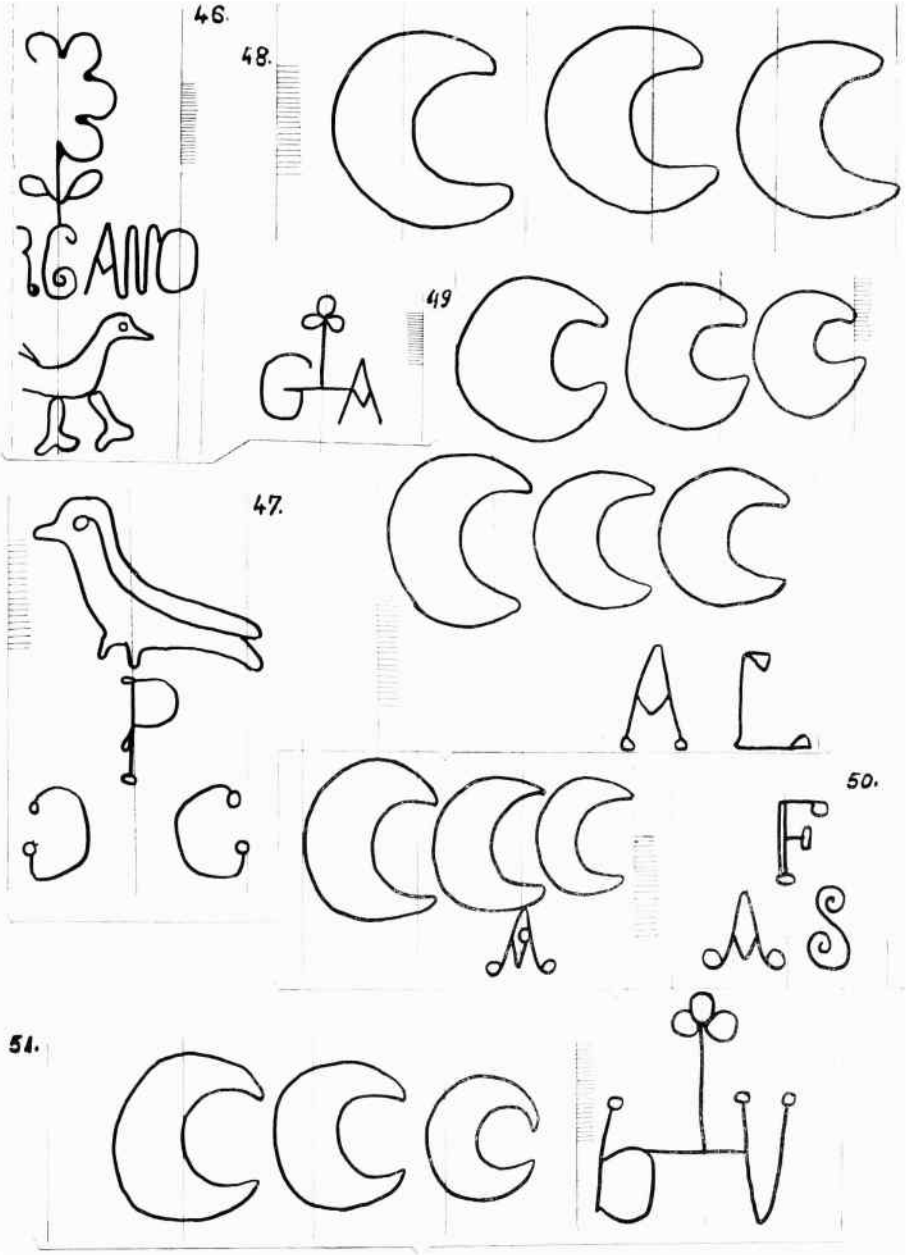
46.
48.
49
47.
50.
51.

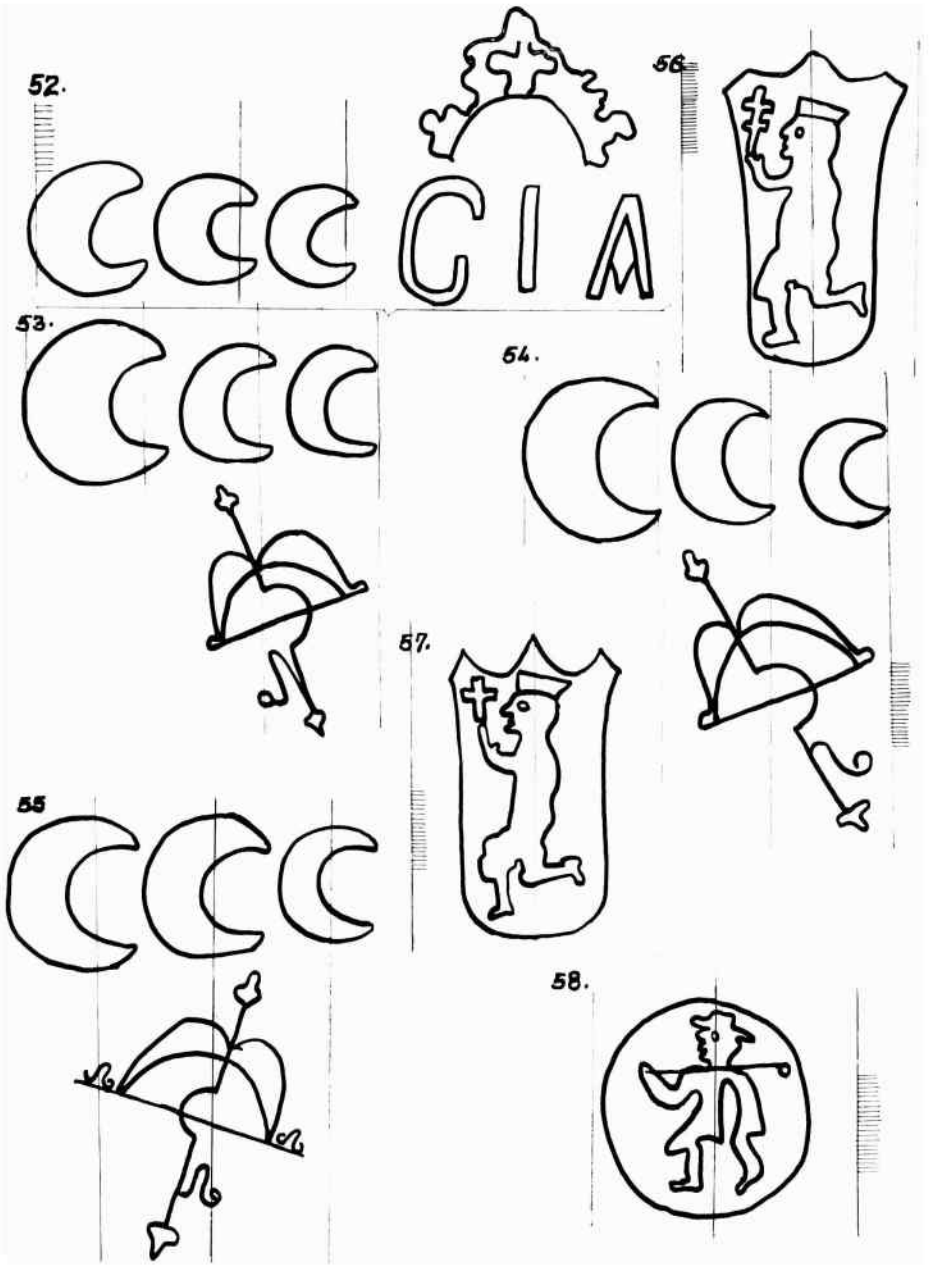
52.
53.
54.
55
56.
57.
58.

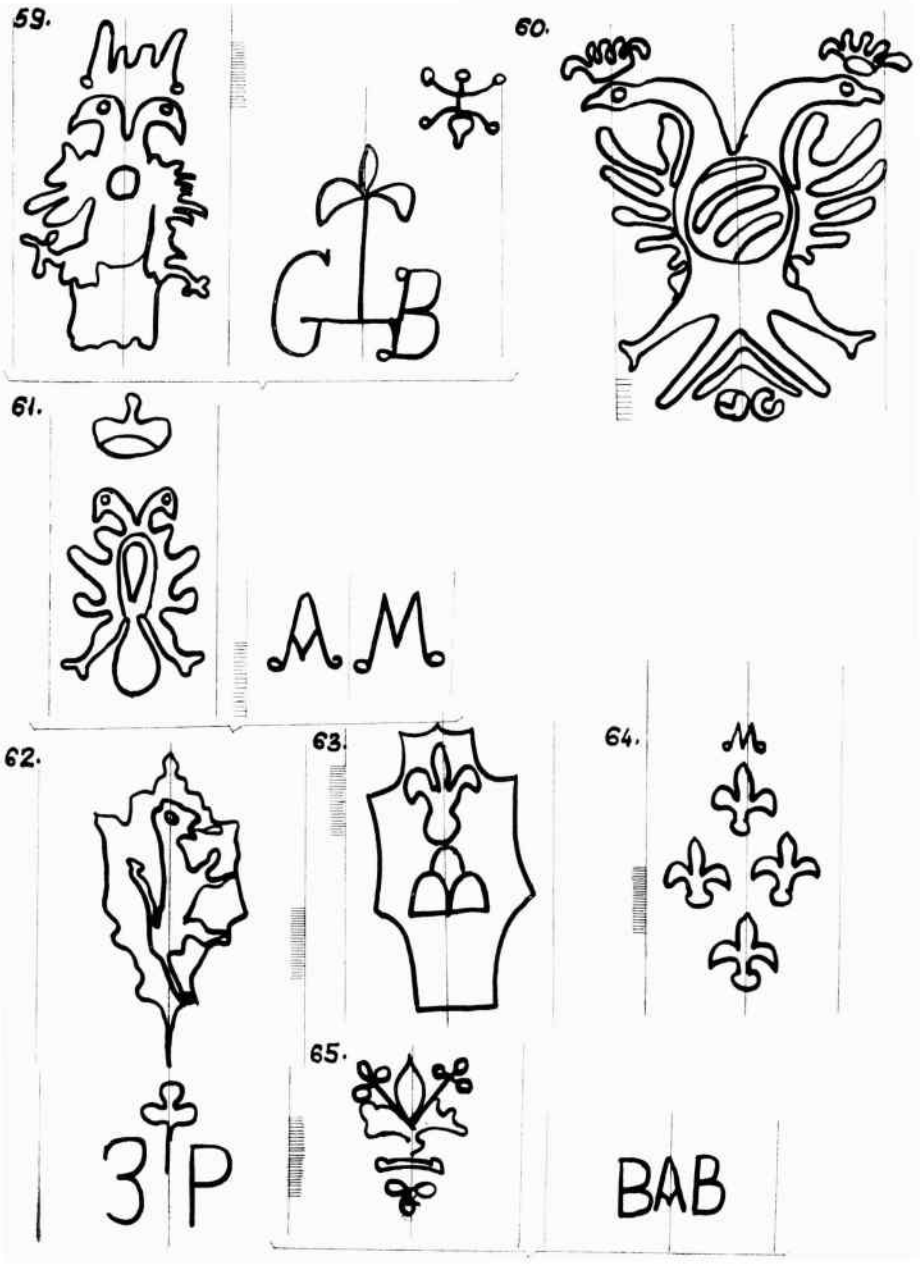
59.
GB
60.
61.
AM
62.
3P
63.
64.
65.
BAB

66.

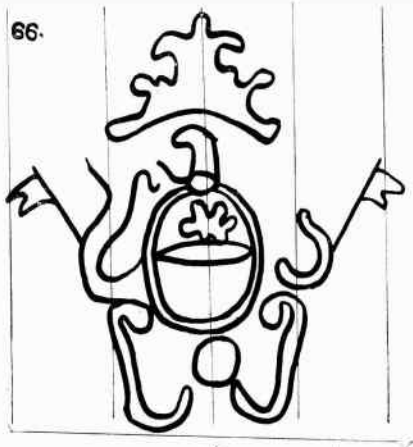

67.

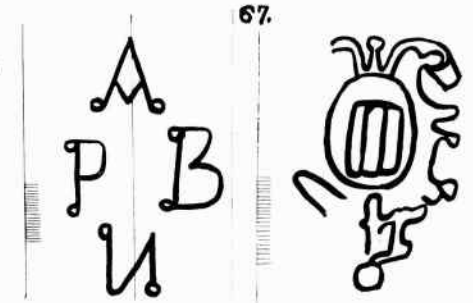

68.

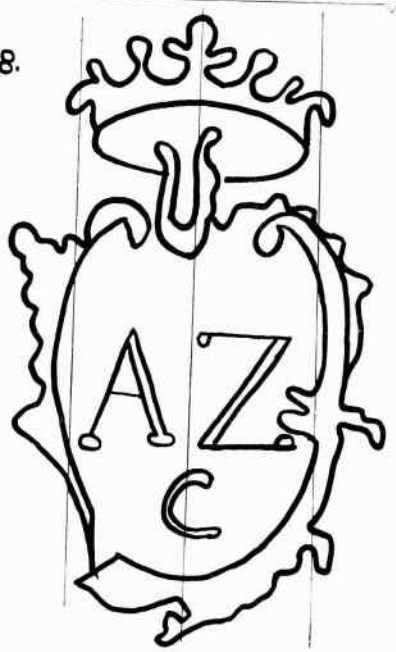

69.

I GAPPELTAUER

70.

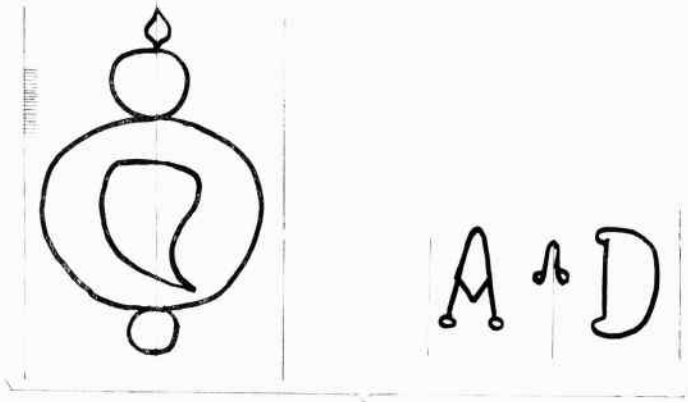

71.

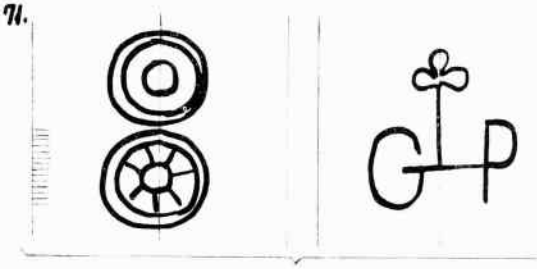

73.

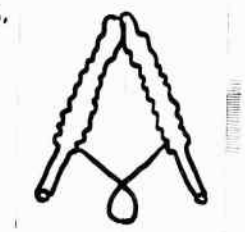

72.

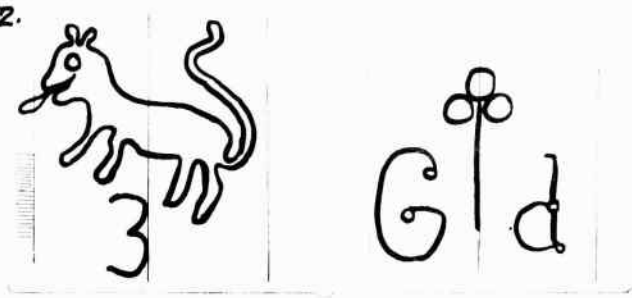

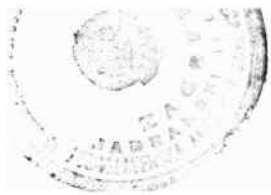

II – *Dokumenti*

Br. 404. Sadržaj dokumenta iz 1410. g. Vodeni znak ptica s imenom Rosa i kontramarkom GG (sl. 44). Ovaj znak se često susreće sredinom XVIII st. u više tipova, a ni jedan od poznatih nije identičan s ovim. Prema tome prijepis dokumenta je svakako iz XVIII st.

Br. 433. Prijepis dokumenta iz 1433. g. Vodeni znak cvijet sa 6 latica, kontramarka SC s trolistom (sl. 20). Slični znakovi u Zadru se susreću oko 1750. g., pa je prema tome i prijepis nastao u to vrijeme.

Br. 599. Kopija dokumenta pisanog na pergameni (1072. g.), datirana u Zadru 1496. g. Vodeni znak grb (sl. 67). Po svemu sudeći prijepis je iz kraja XVII stoljeća. – Drugi prijepis istog dokumenta ima vodeni znak dva točka s kontramarkom GP i trolist (sl. 71).

Br. 606. Dokumenat iz 1499. g., potvrda s pečatom 1525. g. Vodeni znak šešir sličan onom na sl. 36. Veoma sličan je poznat iz 1499. g.[20]

Br. 996. Dokumenat iz 1622., kopija 1662. g. Vodeni znak tri brda (sl. 25) pokazuje da je upotrijebljen stari komad papira za pisanje ove kopije.

Br. 1017. Dva dokumenta. Prvi iz 1632, kopiran 1637. g. Vodeni znak balištar u krugu (sl. 33), sličan u Zadru 1628. g.[21] Drugi dokumenat prepisan 1737. g. Vodeni znak janje sa slovom C i kontramarkom P (sl. 34). Sličan znak s grbom kao kontramarkom u Zadru 1655–56. g.

Br. 1032. Dokumenat iz 1656. g. Vodeni znak janje (sl. 35). Slični znakovi dolaze u zadarskim arhivskim fondovima 1656–1665. g.[22]

Br. 1253. Dokumenat iz 1505. g. Vodeni znak Vaga (sl. 18).

*

Naprijed opisani vodeni znakovi imaju različito podrijetlo. Većina ih je mletačke proizvodnje, neki su iz drugih talijanskih centara (npr. br. 46 sam govori da je nastao u Bergamu), a samo mali broj potječe od austrijskih proizvođača. Papir austrijske provenijencije prodro je u Dalmaciju s austrijskom upravom potkraj XVIII st. i od tada će biti u stalnoj upotrebi.

Ovi znakovi pokazuju da je u Zadru upotrebljavan u svim kancelarijama i skriptorijima jednog vremena uglavnom isti papir, a to će reći i da je nabavljan na jednom mjestu, u samom gradu Zadru.[23] Ima međutim slučajeva upotrebe i takva papira u kome nalazimo znakove kakvih nema (prema rezultatima dosadašnjeg istraživanja) u drugim

[20] S. M. Traljić, Prve kontramarke . . ., br. 37.
[21] Notarski spisi Zuanne Braijcicha sv. III.
[22] Notarski spisi Simona Braijcicha sv. V.
[23] Osim navedenih znakova iz spisa zadarskih notara i knezova, treba istaknuti da se i znakovi lovačkog roga i zmaja, koji dolaze u inventaru M. Draperija (sl. 1–4) nalaze također i u tadanjim spisima zadarskih notara. Usp. Mošin–Traljić na označenom mjestu.

arhivskim fondovima ovoga grada. Posebno se ta konstatacija tiče papira velikog formata (41 × 55 cca), koji je upotrebljavan u samostanu za potrebe knjigovodstva i za note, a istodobno je za druge svrhe rabljen papir manjih dimenzija, jednako u samostanima kao i kod državnih vlasti. Papir većeg formata, deblje i grublje izradbe s vodenim znakom tri polumjeseca upotrebljavao se u kancelariji zadarskih knezova početkom XVIII st. kao zaštitni list za pojedine manje sveščiće spisa. – Rukopis »Život sv. Benedikta i sv. Skolastike«, koje je donesen u samostan iz Splita,[24] mogao se je datirati pomoću sličnog znaka poznatog otprije iz literature, ali je upotpunjen boljim primjerom iz jednog drugog rukopisa u ovom samostanu.

WATERMARKS IN THE DOCUMENTS AND MANUSCRIPTS OF THE ZADAR MONASTERY OF ST. MARY

Summary

Among the preserved documents and handwritten books of the Monastery of St. Mary at Zadar there are such as are on paper, whilst the majoriti are written on parchment. Besides the value these items have as sources for the study of the past of this monastery and of the town of Zadar, they are also significant for the student of watermarks. Manuscripts of this monastery that were written on paper come from the period between the end of the 14th and the 19th centuries. The author rerviews by order of sequence the watermarks from thesse books and documents, comparing them with those already known from the literature and, to a greater extent even, with watermarks from the Zadar archival stocks. These watermarks indicate that at Zadar all offices and scriptoria of a certain period were using in the main the same kind of paper, which would imply that it had been acquired in the same locality – the town of Zadar. However, there are instaces of paper containing such watermarks as are absent – according to investigations thus far performed – from other archival stocks of the town in question. The majority of watermarks presented in the paper have not been known in the literature to date.

[24] I. Ostojić, Benediktinci u Hrvatskoj II, Split 1964., str. 358.

KULTURNA BAŠTINA SAMOSTANA SVETOG FRANJE U ŠIBENIKU

I ovom prilikom zahvaljujemo prof. Miru Koceiću, bivšem gvardijanu Samostana sv. Frane u Šibeniku, na pomoći koju je pružio autorima radnja iz ovog poglavlja.